

Дата: 17.01.2024

Клас: 7

Вчитель: Родіна Алла Олегівна

Оксиген.

Поширеність Оксигену в природі.

Кисень, склад його молекули,

поширеність у природі.

Фізичні властивості кисню

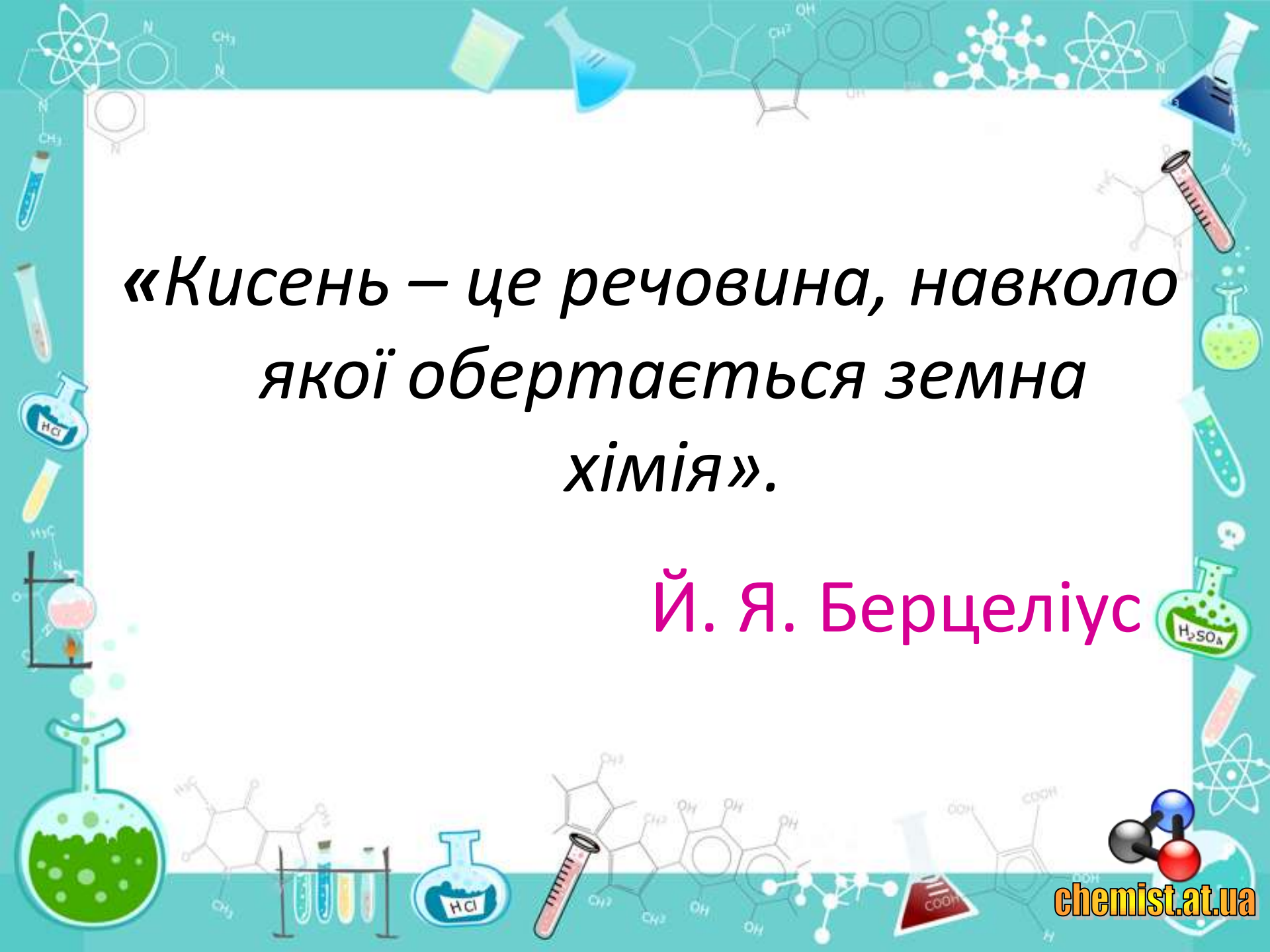

На уроці ви дізнаєтеся:

**Наскільки
поширений
Оксиген у
природі**

**Багато
нового про
кисень та
оксиди**

**Історію
відкриття та
фізичні
властивості
кисню**

A decorative border surrounds the central text, featuring various chemistry-related icons and structures. At the top, there are molecular structures like benzene, pyridine, and a complex polycyclic aromatic hydrocarbon, alongside laboratory glassware like a beaker with green liquid and an Erlenmeyer flask with blue liquid. On the left, a test tube with blue liquid, a flask with 'HCl', and a flask with 'H2C' are shown. On the right, a test tube with red liquid, a flask with 'H2SO4', and a flask with 'COOH' are visible. At the bottom, there are more molecular structures, including a sugar-like molecule and a complex organic structure, along with a flask with 'HCl', a test tube with red liquid, and a flask with 'COOH'.

*«Кисень – це речовина, навколо
якої обертається земна
хімія».*

Й. Я. Берцеліус

Хімічний диктант

1. Який вчений і в якому році визначив об'ємні частки кисню та азоту в повітрі? **А. Лавуаз'є, у 1774 році**
2. Повітря – це... **складна суміш із близько 15 різних газів**
3. *Встановіть відповідність між компонентам повітря та їх об'ємними частками:*

1. Кисень O_2	А. 78%
2. Карбон (IV) оксид CO_2	Б. 0,04%
3. Інші гази	В. 21%
4. Аргон Ar	Г. 0,03%
5. Азот N_2	Д. 0,93%

Ключ:

1-В

2-Г

3-Б

4-Д

5-А

Закінчи речення:

- Хімічний елемент – це...
- Речовина - це...
- Прості речовини – це...
- Складні речовини – це...
- Всі хімічні елементи умовно можна поділити на дві групи - ...

Відомості про Оксиген

Оксиген – один з найважливіших елементів у природі.

*Я скрізь навколо тебе є,
бо Оксиген – ім'я моє.
Я у деревах, у траві,
в твоїх я жилах,
у крові.*

Фізичні властивості кисню:

Агрегатний стан -

Запах -

Смак -

Колір -

**Добре чи погано
розчиняється у воді?**

**Важчий чи легший за
повітря ?**

**Температура перетворення
кисню на рідину, $T_{\text{кип}}$ -**

**Температура перетворення
кисню на тверді сині
кристали, $T_{\text{пл}}$ -**

**Чи має магнітні
властивості?**

Відповідь учнів

Агрегатний стан - газ

Запах - не має

Смак - не має

Колір - не має (але товстий шар кисню при заломленні променів світла яскраво-блакитний)

Добре, чи погано розчиняється у воді - Погано (малорозчинний в 1 л H_2O при $T=20^\circ\text{C}$ розчиняється 31 мл кисню – 0,004% за масою)

Важчий чи легший за повітря - Важчий (1 л повітря при $T=0^\circ\text{C}$ 1,29г, а кисню – 1,43)

Температура перетворення кисню на рідину, $T_{\text{кип}}$ - -183°C

Температура перетворення кисню на тверді сині кристали, $T_{\text{пл}}$ - $-218,7^\circ\text{C}$

Чи має магнітні властивості - у рідкому та твердому стані

Оксиген у природі

Атмосфера - 21%

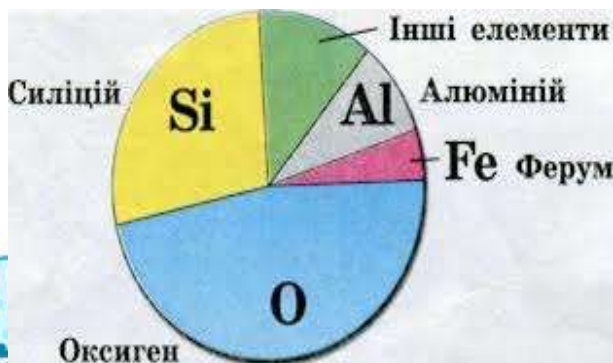
Літосфера – 49%

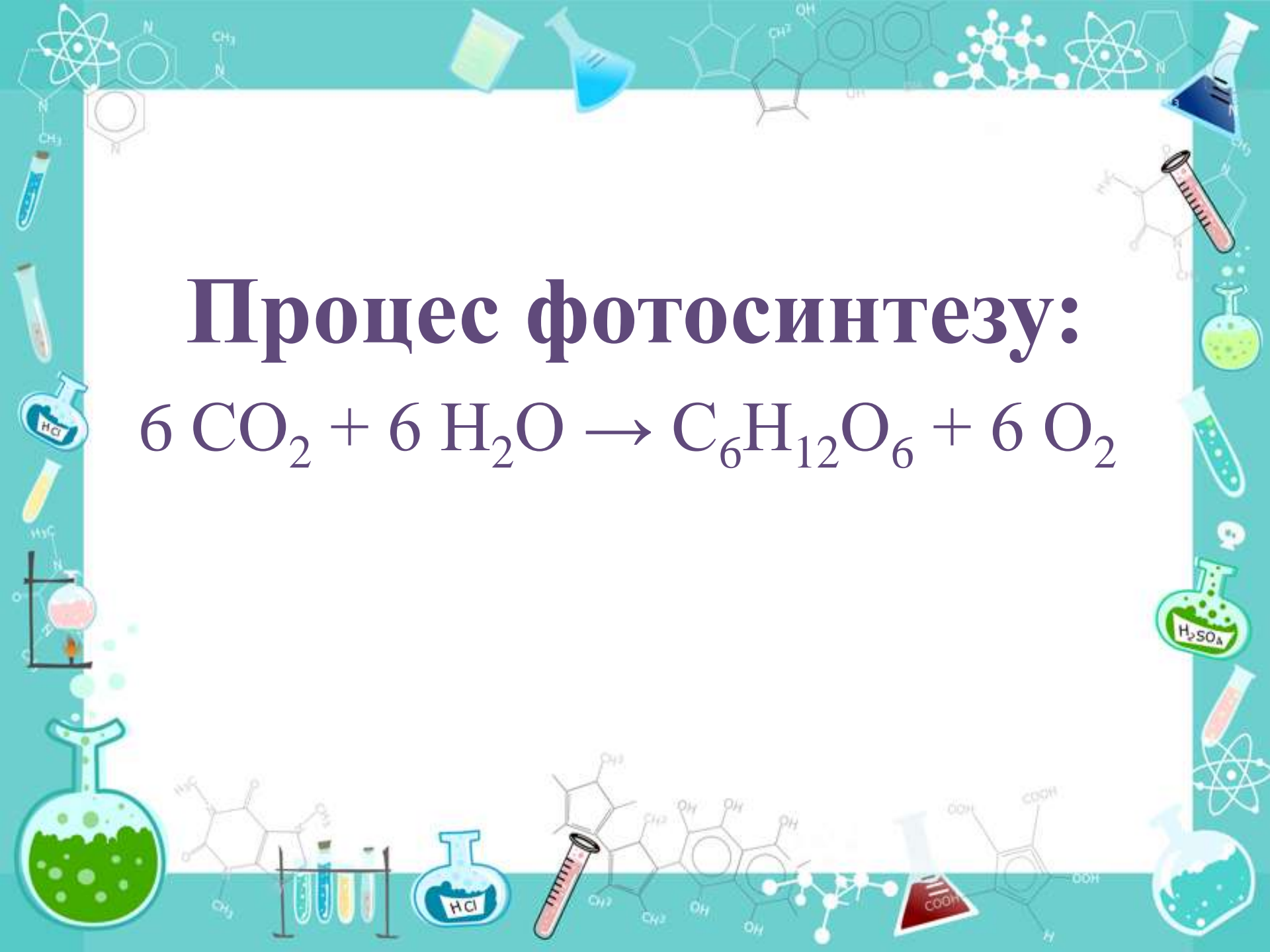
Гідросфера - 89%

Живі організми
62%

Процес фотосинтезу:

$$6 \text{CO}_2 + 6 \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6 + 6 \text{O}_2$$

Оксиген

**Посідає 2-ге місце по
активності після Флуору**

Оксиген утворює прості речовини

Кисень

Озон

Кисень

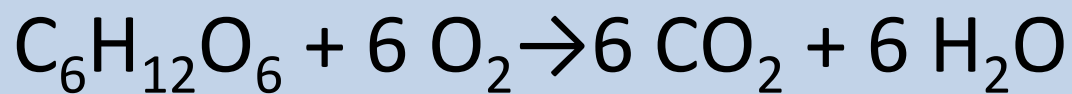

**Головний
компонент
повітря**

**Підтримує
дихання**

**Підтримує
горіння**

(Проста реч.+ O₂= оксид)

Оксиди E_xO_y

- **Оксиди** - це бінарні сполуки хімічних елементів з киснем.
- Назва оксиду складається з двох слів: **назва хімічного елемента та слова «оксид»**. Наприклад CaO – кальцій оксид. ZnO – цинк оксид.
- Якщо оксид утворює елементом який має **змінну валентність**, то **потрібно** після назви елемента **зазначати його валентність**. Наприклад CuO - купрум(II) оксид; Cu_2O - купрум(I) оксид.

**Чи знаєте ви, чому при подорожі
високо в горах стає важче
дихати?**

Історія відкриття кисню

Карл Вільгельм
Шеєле
(1742-1786)

У 1772 році славетний шведський фармацевт Шеєле після численних дослідів з розкладу селітри (KNO_3 , NaNO_3) одержав «**вогненне повітря**», в якому скіпка, що ледь жевріла, загорялася яскравим полум'ям. Шеєле повторив дослід зі спалювання фосфору, але у «вогненному повітрі» після згоряння фосфору колба цілком заповнювалася водою. Утім, таємниця вогню так і залишалася для вченого таємницею, тому що до кінця днів він залишався прихильником теорії «**флогістону**».

Історія відкриття кисню

Джозеф Пристлі
(1733-1804)

У 1774 році протестантський священник, англієць Джозеф Пристлі шляхом розкладання меркурій оксиду в герметично закритій посудині (Пристлі направляв на цю сполуку сонячні промені за допомогою могутньої лінзи).

t

Однак Пристлі спочатку не зрозумів, що відкрив нову просту речовину, він вважав, що виділив одну зі складових частин повітря (і назвав цей газ **"дефлогістованим повітрям"**, **«покращеним повітрям»**). Про своє відкриття Пристлі повідомив видатного французького хіміка Антуана Лавуазьє.

Чи знаєш ти?

1. Які фізичні властивості має кисень?

2. Яка поширеність кисню в різних оболонках землі?

3. Які речовини називають оксидами?

4. Який вчений та в якому році відкрив «покращене повітря»?

5. Обчисліть молекулярну масу кисню.

6. Визначте у скільки разів кисень важчий за повітря.

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

1. Намалювати малюнки, що відображають склад молекули кисню та її фізичні молекули
2. Підготувати повідомлення “Застосування кисню, його біологічна роль” (д.р.)
3. Підготувати презентацію “Колообіг Карбону та Нітрогену в природі” (в.р.)
(Обрати завдання на вибір)